

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Pedagogická fakulta

Katedra psychologie a patopsychologie

Dominika Kozáková

Obor: Pedagogické asistentství – prezenční studium

ALKOHOL A MLÁDEŽ

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. Michaela Pugnerová Ph.D.

Olomouc 2012

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Alkohol a mládež“ vypracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Olomouc, duben 2012

.....
Dominika Kozáková

Děkuji paní Mgr. Michaelae Pugnerové Ph.D. za vedení bakalářské práce, odborné rady a cenné připomínky.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Dominika Kozáková
Katedra:	Katedra psychologie a patopsychologie
Vedoucí práce:	Mgr. Michaela Pugnerová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2012

Název práce:	Alkohol a mládež
Název v angličtině:	Alcohol and youth
Anotace práce:	Práce zkoumá problematiku alkoholu a mládeže. Teoretická část pojednává o historii alkoholu, zabývá se alkoholem jako drogou, závislosti a zaměřuje se na osobnost mladistvého, jeho ontogenezi, rodiče a jejich výchovu. Praktická část zjišťuje vztah mladistvých k alkoholu na určitých školách v Přerově.
Klíčová slova:	Alkohol, droga, mládež, osobnost mladistvého, reakce organismu, alkoholismus, závislost, rodiče mladistvých, dědičnost, výchova.
Anotace v angličtině:	The work examines the issues of alcohol and youth. The theoretical part deals with a history of alcohol and follows up with alcohol as a drug and alcohol addiction. Further, it focuses on a personality of a juvenile, his/her ontogeny and reaction of the organism, parents and their upbringing. The practical part investigates the relationship between youth and alcohol in particular secondary schools in Přerov.
Klíčová slova v angličtině:	Alcohol, drug, youth, personality of a juvenile, reaction of the organism, alcoholism, addiction, parents of adolescents, heredity, education and upbringing, upbringing for moderate alcohol consumption.
Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1 - Dotazník pro mládež Příloha č. 2 - Tabulky
Rozsah práce:	51 stran
Jazyk práce:	Český jazyk

Obsah

ÚVOD.....	7
TEOTETICKÁ ČÁST	
1 Historie alkoholu.....	8
2 Alkohol jako droga.....	10
2.1 Co je to alkoholismus.....	12
2.2 Závislost.....	15
3 Nepříznivé účinky alkoholu.....	17
3.1 Reakce organismu adolescenta.....	20
4 Období adolescence.....	22
4.1 Kognitivní vývoj.....	24
4.2 Vztah adolescentů s vrstevníky.....	25
4.3 Vztah adolescentů k dospělým.....	27
4.4 Dědičnost.....	28
5 Rodiče adolescentů.....	30
5.1 Výchova ke kultivované konzumaci.....	32
PRAKTICKÁ ČÁST	
Úvod do výzkumného šetření.....	33
1 Cíle výzkumného šetření.....	33
2 Výzkumné otázky.....	33
3 Výzkumná metoda.....	34
4 Výzkumný soubor.....	34
5 Zpracování výsledků.....	36

6 Diskuse.....	45
ZÁVĚR.....	48
Seznam použité literatury.....	49
Seznam příloh	

ÚVOD

Téma této práce bylo zvoleno na základě mého osobního zájmu o problematiku týkající se alkoholu a mládeže. Tato problematika je velice aktuální téma, které si zaslouží velkou pozornost. Práce by mohla být určena především rodičům mladistvých, kteří si mnohdy nevědí rady se svými dospívajícími dětmi. Rodiče jsou totiž důležití činitelé v rozvoji adolescenta. Jejich postoje a názory mladistvého mnohdy velmi ovlivní, aniž by to dělali záměrně.

Alkohol pronikl do života mladých lidí velmi rychle. Je zřejmé, že alkohol poškozuje organismus, ale ukazuje se, že je zde absence informací o důkladnějším poškození zdraví, než které se nám nabízí. Je nezbytné vytvořit přesnější program preventivních opatření proti užívání alkoholu a jeho velmi škodlivých důsledků v rámci jeho užívání pro mladý organismus. Mladý organismus je náchylnější k závislosti a zdravotním komplikacím více než dospělý organismus. Jakmile začne mladý člověk požívat alkohol ve větší míře, jsou následky a možný vznik závislosti na něm mnohem větší a závažnější.

Cílem této bakalářské práce je zjistit možná zdravotní rizika pro mladý organismus spojená s užíváním alkoholu, vysvětlit základní pojmy spojené s alkoholem, například pojem alkoholismus. Jde nám především o to, se zaměřit na vztahy mezi adolescenty a vrstevníky, vztahy mezi adolescenty a dospělými a v kapitole se věnovat i rodičům adolescentů.

Teoretická část pojednává o problematice alkoholu a mládeže, např. o historii užívání alkoholu, věnuje se alkoholu jako návykové látce, zaměřuje se především na mladistvého a jeho ontogenezi, čím mladiství nejvíce strádají, proč tíhnou k alkoholu a hlavně jaké zdravotní rizika to přináší. V neposlední řadě nesmíme zapomenout na rodiče, kteří v této práci hrají nemalou roli v rámci výchovy mladistvých.

Praktická část se zaměřuje na vztah adolescentů k alkoholickým nápojům a povědomosti o něm. Použili jsme metodu dotazníkového šetření, která byla aplikována na mladistvých ve věku 15 – 16 let na dvou vybraných středních školách.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Historie alkoholu

Alkohol je předmětem zkoumání již od počátku svého vzniku. Sledovat totiž historii alkoholu znamená sledovat vývoj celého lidstva.

Uvádí se, že přirozené kvašení v alkoholu bylo s největší pravděpodobností objeveno v prehistorickém období, a brzy na to následovala výroba piv a vín z cukernatých a škrobnatých rostlin. Tyto opojné nápoje patřily ke společenským, kulturním i náboženským rituálům. Už od dávných dob lidstvo vědělo, že z alkoholu jde společenský prospěch a mnoho peněz do státní kasy, ale vědělo se i o jeho stinných stránkách.

Stáří destilace lihovin je odhadováno na 1000 let, ale až v 80. letech minulého století se se zlepšením dopravy a masové výroby lahví objevili první, světoznámé značky. Velmi obvyklé začalo být masové užívání lihovin. Pití alkoholu se stalo všelékem na problémy a řešením životní situace především u příslušníků nižších tříd. Na excesy spojené s alkoholem a alkoholismem reagovali zákonodárci v Evropě a v Americe, tak, že uvalili daně prostřednictvím omezení provozu „lokálů“, a celkovým omezením prodeje alkoholu, v některých zemích dokonce prohibicí. V druhé polovině devatenáctého století se začala objevovat první abstinenci hnutí, která se na počátku dvacátého století objevila i v Čechách (1).

Alkohol byl hojně využíván ve všech říších starověku. Nejprve to byly nápoje kvašené, mezi které řadíme hlavně víno, medovinu a v neposlední řadě i pivo. Člověk se naučil alkohol připravovat i navzdory tomu, že podstatu kvasného procesu a kvasinkové buňky, které se potřebují k výrobě, vědecky popsal až Louis Pasteur v druhé polovině minulého století.

V podstatě můžeme říci, že za starých a dávných časů nebyl alkohol skoro vůbec zneužíván. Byl totiž uznáván jako zázračný elixír a nepoužíval se běžně ke konzumaci jako je tomu dnes. Například i víno se používalo zředěné a bylo velmi vzácné. Konzumovali ho většinou jen vysoce postavení, například panovníci (Jenč, 1998).

Alkohol tedy můžeme definovat jako sloučeninu získanou kvašením cukru. Chemická látka, která je určitým intoxikujícím prvkem v pivu, vínu, lihovinách, které jsou tak často v naší společnosti užívané, je ethylalkohol (ethanol). Pokud mluvíme o alkoholu všeobecně, máme na mysli nápoje, které jsou z největší části směsí ochucené vody a lihu.

Alkohol působí dojem, že je méně nebezpečnou látkou, než ve skutečnosti je, protože je obecně společností tolerován a je legální, i když je jeho užívání omezeno určitými zákonnými úpravami. Stav po užití alkoholu je vždy stejný, protože umí vyvolat kladné i záporné pocity. Za největší zlo můžeme považovat to, že díky návykovému potencionálu a všeobecnému tolerování jeho užívání, který alkohol v sobě skrývá je o to nebezpečnější. Alkohol tudíž můžeme spojovat s rovinou tvrdých drog, protože alkohol tento potencionál v sobě má (1).

2 Alkohol jako droga

Slovo alkohol pochází z arabského al-kahal, což znamená „jemná substance“.

Alkohol se pije ve všech kulturách světa. Patří mezi nejrozšířenější drogy na světě. Je to droga s rozporuplnými účinky. Tak jako mince má i alkohol dvě strany. Jakmile je alkohol užíván v malých dávkách, vyvolává kladné pocity, mezi které můžeme řadit určitý pocit uvolnění, odstranění zábran, nervozity, euforii nebo družnost k opačnému pohlaví. Velké a pravidelné dávky alkoholu vyvolávají pocity spíše negativní. Družnost, která je ze začátku přiměřená, se změní v agresivitu a zuřivost. Alkohol odstraňuje zábrany, ale může vyvolat i vážné zdravotní nebo majetkové problémy. Proto je důležité zacházet s ním v určité míře, kterou má každý člověk jinou, a sám by měl vědět, kde je jeho pomyslná hranice (2).

Hlavním důvodem pití alkoholu je hledání dobré nálady a potlačení smutku, někdy jen žízeň, chuť nebo společnost. Účinek a doba působení alkoholu záleží především na jeho koncentraci, pozitivním množství, rychlosti pití a tělesné hmotnosti (3).

Alkohol tedy řadíme mezi tvrdé, silně návykové drogy, obzvláště v psychicky náročných obdobích, kdy se alkohol stává pomyslným podpěrným bodem psychicky strádajícímu jedince. Naopak pokud se bavíme o stránce fyzické, tak zde je přítěží. Za hlavní nebezpečí považujeme to, že je k sehnání všude okolo nás, opatřit si ho může kdokoliv. I přesto, že je hranice požívání a užívání alkoholu v České republice od 18 let, není problém, aby si alkohol obstarala šestnáctiletá mládež. Je legální drogou a patří k různým rodinným rituálům (2).

Terminologický slovník z oblasti alkoholu a drog (2000, s. 32) definuje drogu jako *termín různě užívaný. V medicíně se vztahuje k jakékoli látce schopné zabránit nemoci nebo ji léčit. Ve farmakologii jakýkoli chemický prostředek, který mění biochemické nebo fyziologické procesy tkání nebo organismů. Běžně se termín specificky vztahuje k psychoaktivním drogám a často specifičtěji k nelegálním psychoaktivním látkám, u nichž vedle lékařského užití bývá navíc užití nemedicínské. Odborné formulace směřují k vysvětlení, že kofein, tabák, alkohol a jiné látky v běžném nemedicínském užívání také drogami, protože jsou alespoň zčásti užívány pro své psychoaktivní účinky“.*

Terminologický slovník z oblasti alkoholu a drog (2000, s. 14) definuje alkohol jako skupinu organických látek odvozených z uhlovodíku a obsahujících jednu nebo více hydroxylových skupin. Etanol je jednou z klasických látek a má hlavní psychotropní účinky v alkoholických nápojích.

2.1 Co je to alkoholismus

Podle Terminologického slovníku z oblasti alkoholu a drog (2000, s. 19) je alkoholismus *termín dlouhodobě užívaný s různým významem, všeobecně ale používaný pro chronické, kontinuální pití nebo periodickou konzumaci alkoholu, které jsou charakterizovány porušením kontroly pití, častými intoxikacemi a nadměrným zaměstnáváním se alkoholem a pokračováním v pití navzdory různým nepříjemnostem.*

Termín byl vymyšlen v roce 1849 Magnusem Hussem. Až do roku 1940 byl používán výhradně pro somatické poruchy při těžkém dlouhotrvajícím pití alkoholu.

Užší význam má v koncepci alkoholismu jako choroby, a značí ztrátu kontroly pití způsobenou dřívějšími biologickými abnormalitami, která má předpověditelný a progresivní vývoj.

Alkoholismus je porucha metabolismu alkoholu. Alkohol je v těle rozkládán enzymem – acetaldehyddehydrogenázou – na acetaldehyd a cukry. Alkoholici jsou lidé se sníženou hladinou tohoto enzymu. Alkoholismus je nemocí progresivní, to znamená, že se časem zhoršuje – a to bez ohledu na to, zda alkoholik v pití pokračuje či nikoli. Proto se i po dlouhém období abstinence velmi brzy dostane do stavu, ve kterém by byl, i kdyby po celou dobu alkohol pil. Hladinu acetaldehyddehydrogenázy ovlivňuje například stres (Nešpor, Csémy, 1992).

Alkoholismus považujeme za nemoc. Můžeme tvrdit, že alkoholikova touha po alkoholu může být stejně silná, jako potřeba vody nebo jídla pro člověka, který není závislý. Za alkoholika považujeme člověka, který i navzdory svým vážným zdravotním, finančním nebo rodinným problémům si alkohol obstará. Je potřebný a nemůže bez něho dál fungovat.

Nešpor a Csémy (1992, s. 48) rozlišují tyto varovné známky alkoholismu:

- *Brzké známky.* Řadíme sem alkohol v dechu, který bývá někdy maskovaný bonbony, zarudlé oči, zhoršená pohybová souhra, bolesti hlavy v kocovině, nejistá chůze, ospalost, nezřetelná výslovnost, často oslabení zábran, slovní nebo i fyzická agrese.

- *Známky dlouhodobého pití.* Člověk si nepamatuje, co dělal pod vlivem alkoholu. Řadíme sem třes, zvyšování odolnosti vůči alkoholu, ospalost, samotářské pití, hltavé pití, ztráta nepijících přátel, alkohol používán k uklidnění, snížená schopnost pití ovládat a zastavit, častější úrazy – pády, popáleniny, pořezání, tělesné nemoci – například jaterní, trávicího systému, vyšší krevní tlak, pití při nevhodných příležitostech.

Podobně jako mnoho jiných nemocí je i alkoholismus nemoc chronická, což znamená, že člověka provází po celý život. Obvykle probíhá velmi předvídatelným způsobem. Riziko rozvinutí alkoholismu ovlivňují jak dědičné faktory, tak i životní styl (4).

Rozlišujeme 4 typická období nebo vývojové fáze člověka, který holduje alkoholu. Projevují se několika typickými příznaky.

1. *Počáteční stadium.* Člověk poznal účinek alkoholu jako drogy. Má velkou potřebu zvyšovat dávky alkoholu, aby se dostavily pocity dobré nálady. Alkohol mu „dává, ale nebere.“
2. *Varovné stadium.* Častá podnapilost až opilost. Nikdo ani člověk, ani okolí neodhadují nebezpečnost jeho častého pití. Opilost je znovu a znovu. Pije častěji, přechází od méně koncentrovaných alkoholických nápojů, do kterých řadíme pivo, víno, až k lihovinám. Kdyby člověk pil o samotě, byl by nápadný. To si uvědomuje. Hledá společníky, se kterými pije, a které v budoucnu pravděpodobně označí jako „špatnou společnost“, která ho k pití přivedla.
3. *Rozhodné stadium.* Roste tolerance. Jsou zde typická „okénka“, tím se odlišuje od předchozího stadia. Alkohol se dostává z periferie pozornosti do centra. Člověk přestává ovládat alkohol, alkohol ovládá jeho. Znovu a znovu slibuje sobě a svým blízkým, nejčastěji další den po tom co byl opilý, že již pít nebude, a toto permanentně porušuje. Pokud však po delší dobu abstinuje, získá dojem, že ovládá pití. Stadium může trvat týdny nebo měsíce. Neuvědomuje si, že vlivem častých a opakovaných dávek alkoholu se dostal jeho nervový systém do situace podobné té, kdy škrtnutím zápalky vybuchne celé skladiště trhavín. Pokud bude v tomto stadiu dále pít, jeho hranice se ztratí a už nepřestane.

4. *Konečné stadium.* Mění se míra tolerance alkoholu. K dosažení opilosti člověk potřebuje větší množství alkoholu, frekvence opilostí roste. Opíjí se "do němoty", i při nevhodné příležitosti, například na pohřbu nebo při posezení s rodinou. Pije i několik dní v kuse. Pije již od rána. Bez alkoholu to nejde a s alkoholem už také ne. Tím se uzavírá kruh, a může zde pomoci jen psychiatr v protialkoholní léčebně nebo ambulantní středisko pro alkoholismus a toxikomanii (5).

2.2 Závislost

Svoboda je pro jednotlivce důležitá. Alkohol i jiné drogy však mohou člověka svobody zbavit. U lidí, kteří si vytvořili na alkohol nebo drogu návyk, dochází k tomu, že se nemohou svobodně rozhodnout, jestli pít nebo ne. Pijí alkoholické nápoje i přesto, že ví, že tím ohrozí sebe nebo druhé. Mladý člověk, který chce zůstat svobodný, by se alkoholu měl vyhýbat a být vůči alkoholu velmi opatrný. Nebezpečí rozvoje návyku na alkoholu je u mladých lidí větší než u dospělých. Mladý člověk, který si váží své svobody, se mu proto vyhne. Nebezpečí návyku ale není zdaleka jediné, které sebou alkohol přináší (Nešpor, 1992).

Závislost považujeme za obecný stav potřeby nebo závislosti na něčem. Pokud mluvíme o alkoholu, termín znamená potřebu opakovaných dávek látky, aby byl zachován pocit pohody nebo odstraněn pocit nepohody.

Závislost na alkoholu, do které spadne v průměru pět konzumentů ze sta, má psychické i fyzické příznaky. Abstinční příznak se projevuje bolestí hlavy, žaludeční nevolností, sluchovými a zrakovými halucinacemi, třesem. Rizikem nadměrného pití alkoholu jsou také zdravotní komplikace, především poškození jater (3).

Příznaky závislosti na alkoholu podle Nešpora:

Jsou zde zmíněny základní příznaky závislosti na alkoholu. Je jich šest, a pokud jsou v průběhu asi dvanácti měsíců alespoň tři přítomné, je velmi pravděpodobné, že je osoba závislá na alkoholu.

1. *Bažení – craving.*

2. *Zhoršené sebeovládání.*

3. *Odvykací stav.*

4. *Zvyšování tolerance.*

5. *Zanedbávání zájmů.*

6. *Osoba pokračuje v pití alkoholu navzdory nepříznivým následkům, o kterých ví (12).*

Diagnózu závislosti podle Diagnostického a statistického manuálu Americké psychiatrické asociace (DSM-IV) stanovujeme podle toho, zda pacient vykazuje alespoň tři ze sedmi následujících příznaků ve stejném období dvanácti měsíců:

- *Růst tolerance.* Zvyšování dávek alkoholu, aby se dosáhlo stejného účinku, nebo pokles účinku návykové látky při stejném dávkování.
- *Odvykací příznaky po vysazení látky.*
- *Přijímání látky ve větším množství nebo delší dobu, než měl člověk v úmyslu.*
- *Dlouhodobá snaha nebo jeden či více pokusů omezit a ovládat přijímání látky.*
- *Trávení velkého množství času užíváním a obstaráváním látky nebo zotavováním se z jejích účinků.*
- *Zanechání sociálních, pracovních či rekreačních aktivit v důsledku užívání látky nebo jejich omezení.*
- *Pokračující užívání látky navzdory dlouhodobým nebo opakujícím se sociálním, psychologickým nebo tělesným (5).*

3 Nepříznivé účinky alkoholu

Za velmi závažný problém z hlediska fyzického poškození považujeme alkoholickou podvýživu. Ta se projevuje tím, že alkoholik trpí nechutí k jídlu, za což může chronický zánět žaludku, který je vyvolaný nadměrným pitím alkoholu. Hlavní roli zde hraje nedostatek bílkovin a vitamínů ve výživě, kdy je většina financí utracena za alkohol a člověk se nekvalitně stravuje nebo stravu považuje za zbytečnost a odbyde se čímkoliv, co mu přijde do cesty.

Mezi hlavní orgány, které alkohol poškozuje, řadíme játra. Figurují zde jako jeden z nejdůležitějších a nenahraditelných orgánů těla. Játra filtrují škodlivé látky z těla, ale jakmile se dostane do jater větší množství alkoholu, tak jeho neustálý přísun játra zatěžuje, tím část buněk odumírá a je nahrazován vazivem. Z této reakce vzniká cirhóza jater, kterou řadíme mezi nejčastější příčinu smrti u alkoholiků.

Specifické informace o alkoholu podle Nešpora (1992, s. 6):

- *Alkohol a mozek.* O tom, že lidé, kteří pijí alkoholické nápoje, poškozuji svůj mozek, víme už dlouho. Nověji prokázalo škodlivé působení alkoholických nápojů a drog na mozek, vyšetření za pomoci počítačové tomografie. Lidé, kteří nadměrně pijí, riskují zhoršování paměti a závažné duševní poruchy.
- *Alkohol a játra.* Alkohol je v těle z největší části filtrován játry. Proto také játra nadměrným pitím alkoholu nejvíce trpí. Játra mladých lidí nejsou ještě dospělá, i když některé jiné orgány ano. Jsou proto ohrožena o to více. Některé škody na játrech se zlepšují, když člověk s pitím přestane, jiné se už vyléčit nedají.
- *Alkohol, trávení a výživa.* Alkohol a labužnictví nejdou dohromady, protože alkoholické nápoje oslabují chuť i čich. U lidí, kteří dlouhodobě pijí alkoholické nápoje, může být poškozena žaludeční sliznice nebo slinivka břišní. Alkohol obsahuje tzv. „mrtvé kalorie“, tedy dává pocit sytosti, aniž by se do těla dostávaly vitamíny, bílkoviny a další důležité látky. To je pro mladé lidi, kteří rostou a mají vyšší spotřebu živin, zvláště nebezpečné. Alkohol brzdí jejich růst a vývoj.

- *Alkohol, krev, krevní oběh a srdce.* Alkohol zhoršuje krvetvorbu, a může vést k nedostatku krvinek neboli anémii. Prudké zvýšení krevního tlaku po požití většího množství alkoholického nápoje zvyšuje nebezpečí mozkové mrtvice a zatěžuje krevní oběh a cévy. Srdce trpí alkoholem i přímo jedovatým účinkem alkoholu na srdeční sval.
- *Alkohol a obranyschopnost těla vůči infekcím a nádorům.* Alkohol zhoršuje obranyschopnost těla vůči infekcím a také zvyšuje riziko nádorů. To se netýká jenom rakoviny těch částí těla, které přicházejí s alkoholem do styku, ale i např. prsu.
- *Alkohol a kůže.* Nižší obranyschopnost v důsledku pití alkoholu se projevuje i na kůži. Kožní nemoci jsou u lidí, kteří pijí, častější a hůře se léčí. Je všeobecně známo, že alkohol roztahuje cévy, a to má vliv za vznik nevzhledných malých žilek nejen po obličeji, ale po celém těle. Velmi nepříjemný je pach lidských výměšků a páchnoucí dech, který s alkoholem a pokožkou velmi souvisí. Alkoholik se pak za své tělo často i stydí.
- *Alkohol a svaly.* V důsledku častého požívání alkoholu se mohou vyskytnout svalové křeče.

Další následky:

Můžeme tvrdit, že alkohol snižuje nejen sebekontrolu, ale snižuje i některé důležité živiny a minerály v těle, jako je například zinek. Tímto nedostatkem pak trpí celý obličej. Začínají vypadávat vlasy.

Uši po požití alkoholu hůře rozeznávají okolní zvuky a směr, odkud přicházejí.

Na očích je také velmi patrné, když člověk požil alkohol. Uvedme třeba to, že alkohol roztahuje cévy v očích, které mohou zarudnout, a vypadat jako "krví podlité". Ovlivňuje i signály, které oči vysílají do mozku. Pro příklad se vidění se rozostřuje, člověk ztrácí schopnost odhadovat vzdálenosti a rychlost.

Můžeme tvrdit, že vnitřní orgány pod vlivem pití alkoholu velmi trpí. Je známo, že alkohol přechází ze žaludku do krevního oběhu, ale ještě předtím stihne alkohol podráždit žaludek, což může mít za následek různé křeče, bolest břicha nebo průjem.

Alkohol způsobuje nepravidelnou činnost srdce a může tím způsobit dechovou nedostatečnost (9).

Bezpečná dávka pro zdravého dospělého člověka je podle expertů Světové zdravotnické organizace do asi 20 g 100 % lihu za den (16 g pro ženu, 24 g pro muže), což je asi do půl litru piva nebo 200 ml vína, 50 ml destilátu. Organismus dětí a dospívajících odbourávají alkohol pomaleji, děti a dospívající mívají menší hmotnost. I malé množství může vyvolat u dítěte těžkou otravu. Závislost na alkoholu se u dětí a mladých lidí vytváří podstatně rychleji (1).

3.1 Reakce organismu adolescenta

Alkohol je pro děti a adolescenty mnohem jedovatější a nebezpečnější než pro dospělé. Mohou za to játra, které alkohol ještě neumí tak dobře zpracovávat jako u dospělého člověka. V mladém organismu vzniká závislost mnohem rychleji než u dospělého jedince.

V České republice je věková hranice, kdy je legální požívání alkoholu u mladistvých od 18 let. Tuto hranici považujeme za nízkou. Naopak ve vyspělých zemích je věková hranice pro podávání alkoholu jiná než v České republice. Mezi tyto vyspělé země řadíme Spojené státy s věkovou hranicí 21 let, Japonsko s věkovou hranicí také od 21 let nebo Švédsko s věkovou hranicí od 20 let. Tyto věkové hranice považujeme za adekvátní vzhledem k dozrávání organismu mladistvého (Nešpor, 1992).

Alkohol působí na mladý lidský organismus mnoha různými způsoby. Jakmile mladý člověk vypije více alkoholu, je mu špatně. Organismus začne s alkoholem „zápasit“. Ztrácí rovnováhu a koordinaci pohybů. Může se mu zhoršit zrak a sluch, a to v mnohem větší míře, než u dospělého člověka, jak uvádíme v předchozí kapitole. Adolescent mluví nesrozumitelně, je zmatený, nedokáže stát rovně a má potíže s chůzí což může vést k úrazům.

Jednorázové pití alkoholu ve větší míře, pro příklad uveďme oslavu, kde se adolescent opije alkoholem, není zásadním zlomem pro dozrávající organismus. Pokud hovoříme o dlouhodobějším pravidelném pití velkých dávek alkoholu, může alkohol vést k velice vážným zdravotním problémům v mnohem větší míře, a hlavně rychleji než u dospělého člověka. Příznaky se mohou objevit až tehdy, když už je orgán nevratně poškozen.

Alkohol působí na centrální nervový systém, který všeobecně tlumí. Už v malém množství jsou patrné jeho účinky na rychlost reakcí, koordinaci pohybů, úsudek nebo rozhodování. Tlumí vnímání bolesti, vysoké koncentrace alkoholu tlumí centra pro dýchání a krevní oběh, což může vést až ke smrti. Obzvlášť nebezpečné jsou proto kombinace s jinými tlumivými látkami. V psychické sféře alkohol odstraňuje zábrany, což přispívá k všeobecně rozšířené domněnce, že podporuje sexuální funkce. Nicméně opak je pravdou, potence je při požití většího množství alkoholu snížena. Odstranění zábran může vést ke šťastnější

atmosféře ve společnosti, kde se pije alkohol, protože je zbavena zátěže etikety. Nicméně stejně tak může uvolnění zábrán vést ke vzrušeným emocionálním projevům, agresivitě, která se může projevit až v surových a krutých násilných činech.

Zpočátku se nevyskytují typické projevy opilosti, je patrná jistá euforie a snižuje se schopnost výkonů vyžadujících pozornost a soustředění. Uvolňují se zábrany, člověk je více „společenský“. Někdy ovšem také více „sebevědomý“ a agresivní.

Po požití dalšího množství alkoholu přistupují vážnější poruchy pozornosti, poruchy řeči a rovnováhy, ztráta sebekontroly, které se pak stupňují, posléze se přidává spavost, nevolnost a zvracení. V horším případě hluboký spánek přechází do bezvědomí a při smrtelné otravě alkoholem až k udušení vzhledem k útlumu mozkových center, které řídí dýchání a krevní oběh.

„Kocovina“, která následuje po alkoholovém večírku, je působena více vlivy. Například narušením minerálního a vodního stavu v metabolismu, nevyspáním, účinky alkoholu na mozek aj. Při kocovině je vhodné doplnit minerály a tekutiny, naprosto nevhodný je další alkohol. Chronické užívání je dlouhotrvající zneužívání alkoholu, které se projevuje ve fyzické i psychické oblasti a vede až k závislosti na alkoholu, která je svou závažností srovnatelná se závislostí na opiátech a projevuje se fyzickými abstinenciími příznaky (10).

4 Období adolescence

Tato kapitola je do této práce zařazena, jelikož v praktické části pojednáváme o adolescentech a alkoholu.

Období adolescence vymezujeme zhruba od 13 do 20-22 let.

Vágnerová (2000, s. 253) uvádí, že *období adolescence je biologicky ohraničeno pohlavní zráním. Adolescence je především dobou komplexní psychosociálních proměn, mění se osobnost dospívajícího i jeho sociální pozice.*

„*Dospívání je vyjádřením nezávislosti, bojem za získání identity odpoutané od rodičů – a dělat to, co se rodičům nelíbí, je zřetelný způsob, jak dát vlastní identitu najevo*“, uvádí Goodyer (2001, s. 20).

Langmeier, autor a Krejčířová (1998, s. 86) uvádí, že *v biologickém smyslu vymezujeme období dospívání jako životní úsek ohraničený na jedné straně prvními známkami pohlavního zrání a na druhé straně dovršením optimální reprodukční schopnosti a dokončením tělesného růstu. Z psychologického hlediska je období dospívání charakterizováno ohlášením nových silných pudových (sexuálních) tendencí a hledáním způsobů jejich uspokojování a kontroly.*

Věk od 13 do 22 let považujeme za náročný. Můžeme říci, že u mladistvého dochází k tělesnému i duševnímu dozrávání. Objevuje a rozvíjí se schopnost řešit problémy, věci spojovat, rozhodovat se, abstraktně myslet, vytvářet hypotézy. Z dítěte vyrůstá mladý člověk, tento vývoj bývá provázen vzpourou osobnosti. Mladý člověk se začíná osamostatňovat, odděluje se od rodiny, a vytváří si možné představy o svém budoucím samostatném životě. V životě mladého člověka začíná být důležitý vztah s kamarády a vrstevníky na úkor statusu rodiny, který pro mladého člověka začíná znamenat méně, než tomu bylo dříve. Naopak kritičnost vůči rodičovské autoritě, jestliže je přijata s pochopením a láskou, je pro utváření budoucí osobnosti nutná. Mladý člověk musí cítit z rodiny, že ho chápe a vnímá takového jaký je.

Nesmíme opomenout, že pro mladé lidi tohoto zrádného věku je velmi důležitá skupina vrstevníků, která jim může pomoci se alkoholu a drogám vyhnout nebo naopak představuje velké nebezpečí.

Zneužívání alkoholu nebo drog v dospívání může vést k rychlému vytvoření návyku. V prevenci proti užívání alkoholu klademe velký význam programům za účasti vrstevníků, nazýváme je „peer programy“ (Nešpor, 1992).

Za zajímavou myšlenku považujeme i přirovnání období adolescence k Eriksonově termínu „psychosociální moratorium“. To můžeme vyjádřit jako skutečnost, že se mnoha adolescentům jeví dospělost jako příliš málo přitažlivá, proto ji chtějí odložit. Naopak „moratorium“ je výrazem potřeby něco zastavit. Z toho vyvozujeme, že si adolescenti vytváří svoji vlastní kulturu, která se projevuje v potřebě experimentovat, v potřebě volnosti či nechtí k definitivnímu řešení. Naopak odmítnutí stylu života a hodnot rodičovské generace se projevuje ignorováním (Vágnerová, 2000).

4.1 Kognitivní vývoj

Můžeme tvrdit, že dívky dozrávají rychleji po biologické i psychické straně. Dívky naplňují svou identitu spíše kooperací než soupeřením. Naopak o chlapcích můžeme tvrdit, že za nejvýznamnější považují individuální identitu danou kompetencemi, výkonem a dosaženou sociální pozicí.

U mladého člověka v období adolescence přetrvává kritický realismus, který je projevován různým přezkoumáváním získaných poznatků, ale na vyšší úrovni než bylo patrné v pubertě.

Pro adolescenta je také typický radikalismus a nekompromisnost. Mnohdy se projevuje velká míra odvahy. Toto chování je vyvoláno touhou po samostatnosti a nezávislosti. Často nepředvídá důsledky svého chování. Z toho vyvozujeme, že adolescentní egocentrismus vede k určité ignoraci všeho, co by vadilo v užívání svobod nové role.

Zdokonaluje se i kvalita myšlení. Podle Piagetovy teorie jde o myšlení „formálně logické“. Formálně logické myšlení znamená, že jedinec je schopný myslet i o věcech, které si nemůže názorně představit, je schopen chápat i abstraktní pojmy (Langmeier, autor a Krejčířová, 1998).

Do popředí adolescenta tedy řadíme spekulativní myšlení, který hledá odpovědi na otázky vytvářením různým domněnek. Z toho usuzujeme i podstatně větší kritičnost vůči autoritám a jejich tvrzením. Touží po potřebě vytvářet si vlastní názor sám, bez autoritativního vnučování.

V období kognitivního vývoje adolescenta hovoříme o nové tendenci, a tou je systematizace poznatků. Adolescent si pozvolna osvojuje vlastní názor na svět, svůj hodnotový systém. Je schopen smysluplně argumentovat.

4.2 Vztah adolescentů s vrstevníky

Vzájemné vztahy mezi vrstevníky mají v období adolescence obrovský význam.

Adolescent se vzdaluje rodině, naopak navazuje nové, intenzivnější vztahy k vrstevníkům. Jedná o vrstevníky stejného pohlaví. Ze začátku období adolescence k celé skupině, po uplynutí pár let k jednomu, nejlepšímu příteli a později k vrstevníkům opačného pohlaví.

V tomto směru uvádí Langmeier, autor a Krejčířová (1998, s. 92) toto následující dělení:

- *Skupinová izosexuální fáze (řec. isos – stejný).*
- *Individuální izosexuální fáze.*
- *Přechodná etapa.*
- *Heterosexuální fáze polygamní (řec. polys – mnohý).*
- *Heterosexuální fáze monogamní – fáze ustálení, zamilovanosti (ameó – ženit, vdávat se).*

Tvrdíme, že ne všichni dospívající se setkají se všemi fázemi. Někteří určité fáze přeskočí nebo jí ani nedostáhnou. Poslední fáze přichází většinou až v období časně dospělosti. Najdeme však i výjimky.

Jak uvádí Vágnerová (2000, s. 285), tak *ve vztazích s vrstevníky lze uspokojit i některé základní psychické potřeby:*

- *Potřeba stimulace.* Je uspokojována kontaktem s blízkým vrstevníkem nebo formou společné účasti na určitých aktivitách. Typickým příkladem je hudba, sport. Adolescent akceptuje aktivity jako je sdílení určitého úkolu nebo společná zkušenost.
- *Potřeba orientace a smysluplného učení.* Jedinec společně s vrstevníky experimentuje v oblasti řešení různých situací. Učí se od nich sociální strategie. Soužití s vrstevníky vede adolescenta k poznávání podobností či odlišností od ostatních.

- *Potřeba citové jistoty a bezpečí.* Souvisí se strategií vnucování, otroka a uplácení. Krajní variantou je, když sociálně neúspěšné jedince přijímají opět ti, kteří mají omezenější výběr. Tak vznikají pochybné party. Ke konci adolescence se vztahy mění a emoční jistotu obvykle poskytuje stabilní a nejlepší kamarád. Jde o podporu jistoty na základě pocitu vzájemného pochopení a akceptace.
- *Adolescenti dozrávají k naplnění partnerského vztahu, zahrnujícího i sexualitu.* Vztah lásky chápeme i jako projev potřeby poznání popřípadě sebe poznání, na jiné úrovni.

4.3 Vztah adolescentů k dospělým

Hledání vlastní role, identity ve společnosti považujeme za velmi charakteristické pro toto období.

Rodina poskytuje svému dítěti základní citovou jistotu a útočiště, a to ve všech problémech, se kterými se může jejich dítě setkat.

Velmi záleží na dobrém kontaktu mezi rodiči a jejich dětmi. Na rodičích záleží, jakým směrem se vývoj dospívajícího jedince bude ubírat. Rodiče totiž představují pro adolescenta model určitého způsobu života a dospělosti. Adolescent je však velmi kritický a často hledá chyby k jejich hodnotám, názorům a chování. Umí je totiž porovnávat s vlastní představou a hledá variantu, která by byla pro něho tou správnou.

Velmi důležité je to, aby byl rodič schopný brát adolescenta i s jeho názory na svět, aby uměl reagovat nebo uznat svoje nedostatky. Důležitá je i pomoc adolescentovi v hledání sebe sama. Špatný přístup je řešit problém nadávkami nebo zbytečnou kritičností a přísností.

Většina adolescentů bere domov a rodinu automaticky, jako zdroj služeb a přísunu peněz. Adolescenti většinou přehlížejí potřeby svých rodičů, to vyplývá z adolescentního egocentrismu, který je pro období adolescence typický (Vágnerová, 2000).

Adolescenti nejvíce strádají tím, že bývají často přehlíženi a zneužíváni k určitým věcem, a také tím, když je rodič staví do situace, kdy jsou zodpovědné za to, za co nemohou.

Nejhorším případem jsou rodiče, kteří si přes své děti vyřizují účty, které mají mezi sebou. Jejich děti mohou strádat i přílišnou rodičovskou přísností, pedanterií, množstvím zákazů a pravidel, na kterých se doma lpí. Adolescent může být stresován nadměrným tlakem a požadavkem na skvělé známky ve škole nebo na to, aby absolvoval školu, pro kterou nemá předpoklady (Matoušek, 1997).

Rodiče mohou do značné míry ovlivnit to, s kým se dítě stýká, a to například volbou vhodné školy, nabízením dobrých zájmů, kroužků, při nichž je pravděpodobné, že se jejich dítě setká s kvalitními vrstevníky, a také způsobem, jak adolescent tráví prázdniny.

4.4 Dědičnost

Dědičnost neboli genetika a predispozice k alkoholismu.

Nešpor (2001, s. 44) uvádí, že *výbava po předcích, se kterou člověk přichází na svět, může v dobém i méně dobrém život ovlivňovat. Neuplatňuje se však automaticky, ale v kombinaci s dalšími vlivy.*

Je prokázáno, že potomci alkoholiků mají několikrát vyšší pravděpodobnost, že se alkoholiky stanou také. Velkou roli zde hraje předpoklad a kombinace biologických, psychologických a sociálních faktorů, aby se časem u potomka alkoholismus rozvinul.

Usuzujeme, že dědičnost má na vztah k alkoholu mimořádný vliv. Obecně platí, že alkohol je jedním z nejsilnějších stimulatorů receptorů v mozku, které pak způsobuje pocit radosti a slasti při požití menší dávky. Většina lidí, kteří jsou závislí na alkoholu a mají s ním potíže, mají defektní formu tohoto genu. Díky tomu mají méně receptorů pro endorfiny, a proto k dosažení libého pocitu musí pít více a může u nich vzniknout takto snadněji návyk na tuto drogu.

Velkou roli musíme přikládat i psychosociálním faktorům. Jakmile se totiž dítě už od útlého dětství setkává doma s pitím alkoholu, nikdo mu nezakazuje jeho konzumaci, nikdo mu neříká o jeho škodlivých vlivech, tak to potom dítě považuje za jistou normu, běžnost a úplně normální. Je známo, že dítě už od raného dětství napodobuje vše okolo sebe. A až povyroste do puberty a adolescentního věku, tak pak napodobuje rodiče v pití, aniž by si to uvědomovalo. Můžeme tedy shrnout, že tento psychosociální faktor napomáhá k rozvinutí pozdější závislosti na alkoholu.

Statisticky za mimořádně ohroženou skupinou se považují mladí muži, jejichž otec je závislý na alkoholu.

Můžeme tvrdit, že děti z rodin, kde je otec alkoholik mívají v porovnání s ostatními dětmi dvojnásobný počet úrazů, mnohem více trpí onemocněním horních cest dýchacích. Nejčastěji je to však způsobené ne tím, že je jeden z rodičů alkoholik, ale i často tím, že druhý rodič svou roli nezvládá správně a dostatečně (6).

Podle Nešpora (2001, s. 44) *dědičné dispozice zvyšují riziko s problémovými látkami:*

- *Problémy s návykovými látkami u předků.*

- *Duševní nemoc u předků.*
- *Komplikovaný porod, těžký úraz hlavy v pozdějších letech.*
- *Dítě dlouhodobě týrané, pohlavně zneužívané.*
- *Sklon k násilí, špatné sebeovládání.*
- *Setkání s návykovou látkou v mladém věku.*
- *Nízké sebevědomí.*
- *Sklon k sebelítosti, depresím a malá pružnost v myšlení.*

5 Rodiče adolescentů

Tvrdíme, že závislost je problémem celé rodiny. V mnoha případech adolescenti s opravdovou drogou začnou jen proto, že na ně rodiče neměli dostatek času, nevěnovali se jim, nemohli jim poskytnout potřebnou lásku a pochopení. Důvodů může být celá řada. V žádném případě není dobré se obviňovat, spíše by se měli snažit nalézt konstruktivní řešení a nevzdávat se.

Je důležité, abychom si uvědomili, že nejen vrstevníci, ale i jako rodiče v tomto mohou sehrát důležitou roli a dítě podpořit. Mnozí rodiče si neuvědomují nebo nechápou, kde se stala chyba, a proč právě jejich dítě začalo užívat drogu, v našem případě alkohol. Alkohol může mladého člověka velmi změnit. Z poctivého školáka se může stát lhář, který lže přímo do očí. Proto je důležité být pozorní vůči jakýmkoliv změnám v chování.

Doporučení pro tuto situaci je, být ve spojení s odborníky.

Je velmi důležité konzultovat to, v čem si s vlastním dítětem rodič neví rady. Například jak k dítěti přistupovat, jaká vymežit pravidla, jak zabránit tomu, aby byli využíváni z jeho strany. Za nejdůležitější považujeme to, aby ke svému dítěti přistupovali lidsky, dali mu najevo, že ho mají rádi, a snažili se mu udělat vhodné prostředí k jeho samostatnému rozvoji bez nátlaku, nadávek nebo výčitek.

V případě takové situace je velmi dobré se setkat s jinými rodiči, kteří řeší podobné problémy se svými adolescenty. Takové setkání může vytvořit nový náhled na problém a vyrovnat se s nelehkou situací (7).

Velmi důležitou roli hraje prevence, na kterou by se nemělo zapomínat. Důležité je s dětmi hovořit o drogách už od útlého věku, věnovat jim dostatečnou pozornost. S nástupem puberty změnit výchovné metody a brát adolescenta jako sobě rovného, mít mezi sebou přátelský vztah, nemít o dítě přehnaný vztah a posilovat jejich sebedůvěru.

Meglosa (1999, s. 135) rozlišuje tato doporučení pro rodiče:

- *Nezapomeňme na informovanost a prevenci.*
- *Dbejme na osobní příklad.*

- *Berme v úvahu zákonem stanovené podmínky.*
- *Podporujme správný postoj dětí k alkoholu.*
- *Budme citliví k alkoholikům.*
- *Dobrovolné organizace poskytují účinnou pomoc.*
- *Nezapomeňme na důležitost rodiny.*

Co by měli rodiče dělat, pokud zjistí, že dítě opakovaně pije? Mlčoch to definuje takto:

- *Musí se naučit naslouchat a vytvořit pocit důvěry.*
- *Učit dítě takové sebedůvěře, aby nebylo strženo partou, ev. dítě před partou chránit.*
- *Rodiče musí být příkladem pro dítě.*
- *Rodiče by měli částečně dítěti organizovat čas.*
- *Stanovení pravidel a přiměřené tresty.*
- *Vyhledání odborné pedagogicko-psychologické pomoci, pokud si s problémem nevědí rady (raději dříve nežli pozdě).*
- *Zajištění spolupráce - s prarodiči, se školou, s poradnami a odborníky (psycholog, psychiatr).*
- *Mluvit o drogách, následcích požívání alkoholu a drog, poukazovat na příklady, statistiky.*

Co by měli rodiče dělat, pokud zjistí, že dítě opakovaně pije? Mlčoch to definuje takto:

- *Nepopírat problém, neignorovat pití.*
- *Neskrývat situaci a včas vyhledat psychologickou pomoc.*
- *Neobviňovat se za dětské pití.*
- *Nedávat peníze, které by mohlo dítě použít na koupi alkoholických nápojů.*
- *Fyzicky dítě netrestat.*
- *Nezříkat se dítěte, ale vyslechnout ho a pomoci mu.*
- *Nejednat zbrkle.*

- *Nikdy neztrácej naději (8).*

5.1 Výchova ke kultivované konzumaci

Jedině upřímnost a objektivní pohled může přinést úspěch. Adolescentům je potřeba vysvětlit, že s konzumací alkoholu není třeba kam spěchat. Jak je již známo, tak malé dávky alkoholu pro dospělého člověka bývají zdraví prospěšné, u mladistvých s organismem ve vývoji velmi uškodit.

Podle Budinského (2007, s. 89), že *koncepce ke kultivované konzumaci by měla zahrnovat:*

- *Základní poznatky o alkoholických produktech, jejich členění, historii a výrobě.*
- *Informace o jejich působení na lidský organismus.*
- *Metodologii optimálního přístupu ke konzumaci.*
- *Poznatky, jak se bránit návyku a závislosti.*
- *Postup při sklonech k závislosti.*
- *Výchovně formativní postupy, kdy se prezentují rozdíly mezi zneužíváním alkoholu a kultivovanou konzumací (např. bezdomovec, který se po vypití tří krabicových vín válí u popelnice, a špičkový manažer či lékař na degustaci kvalitního vína).*
- *Varování před riziky nadměrné konzumace a zneužívání alkoholu.*
- *Informace o pozitivěch kultivované konzumace.*

Velmi důležitou roli ve výchově ke kultivované konzumaci by měli hrát rodiče a spolupráce s nimi.

Řekněme, že aby měla tato výchova smysl, měla by být součástí výuky na základní škole od 2. stupně. Je totiž nutné mládež upřímně vést a vysvětlit jim, že mladý organismus na alkohol získává závislost velmi brzy a už ve svém dětství mohou rozhodnout, zda bude alkohol v jejich životě figurovat nebo ne. Vše se snažme aplikovat na bázi přátelského vztahu (Budinský, 2007).

PRAKTICKÁ ČÁST

Úvod do výzkumného šetření

Praktická část práce se zaměřuje na problematiku alkoholu a mládeže, zjišťuje postavení alkoholu v životě mladistvého, případné množství a druh užití alkoholu u mládeže. Vše probíhá v Přerově na dvou středních školách. Respondenti byli ve věku 15 – 16 let. Výzkumný soubor se skládá z chlapců i dívek.

1 Cíle výzkumného šetření

- Zjistit zkušenosti adolescentů s užíváním alkoholu.
- Jaký alkohol mládež nejvíce preferuje.
- Zjistit jaké % adolescentů bylo někdy nuceno k pití alkoholu.
- Zjistit, zda se adolescent cítil jako outsider, v situaci když ostatní požívali alkohol.
- Zjistit zda se adolescenti setkali s alkoholismem ve svém okolí.
- Získat informaci o tom, zda mládeži nabízí alkohol rodiče při určité příležitosti (rodinná oslava).

2 Výzkumné otázky

1. Můžeme tvrdit, že všichni respondenti vyzkoušeli alkohol?
2. Je pravděpodobné, že většina respondentů je do alkoholu nucena?
3. Můžeme tvrdit, že se respondent cítil jako outsider v situaci, kdy skupina přátel pila a on ne?

4. Můžeme předpokládat, že respondenti měli potřebu pít kvůli nějakým problémům?

5. Můžeme předpokládat, že rodiče nabízí svým dětem alkohol?

3 Výzkumná metoda

Podle charakteru zjišťovaných dat byla zvolena metoda dotazníkového šetření. Použili jsme strukturovaný, nestandardizovaný dotazník. Otázky jsme zvolili uzavřené, respondenti měli výběr z několika variant odpovědí. Celkově bylo rozdáno 50 dotazníků. Dotazníky byly předány osobně. Respondenti dotazník ihned vyplnili a hned vrátili. Do našeho průzkumu se vrátilo 48 dotazníků, tzn. 90% návratnost. Při zpracovávání výsledků jsme použili „čárkovací metodu“ (Chráška, 2000, s. 48). Výsledky byly zaznamenány do tabulek a k výzkumným otázkám jsme přiřadily i grafy.

4 Výzkumný soubor

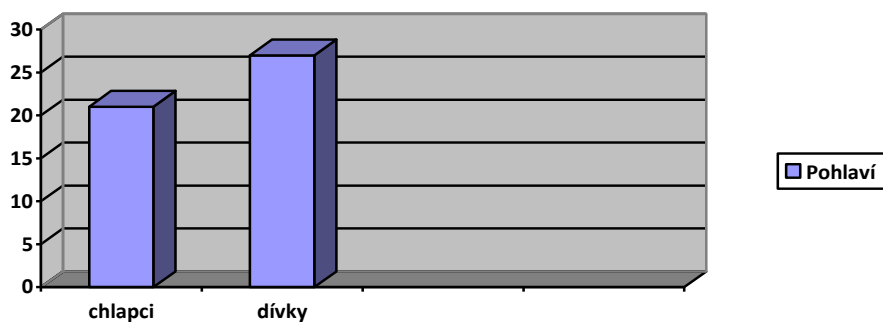
Výzkumný vzorek respondentů zahrnuje chlapce a dívky, jak ukazuje tabulka č. 1.

Respondenti jsou ve věku 15 – 16 let, jak ukazuje tabulka č. 2. Na bydliště respondentů se zaměřuje tabulka č. 3. Respondenti jsou žáci dvou středních škol. Výzkum proběhl na střední zemědělské škole, kterého se zúčastnilo 22 žáků (respondentů) a na střední škole gastronomie a služeb, kde se zúčastnilo 26 žáků (respondentů). Střední školy se nachází v Přerově.

Výzkum se uskutečnil v lednu 2012.

Tabulka č. 1: se zaměřuje na pohlaví respondentů.

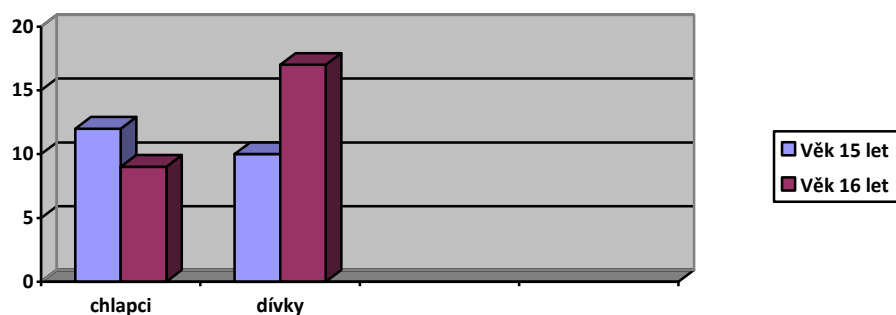
pohlaví	počet	(%)	četnost
chlapec	21	44%	21
dívka	27	56%	27

Z tabulky vyplývá, že je celkem 44% chlapců a 56% dívek z celkového počtu 48 (100%) respondentů.

Tabulka č. 2: se zabývá věkem respondentů.

věk	chlapci	dívky	chlapci (%)	dívky (%)	četnost
15 let	12	10	57%	37%	22
16 let	9	17	43%	63%	26

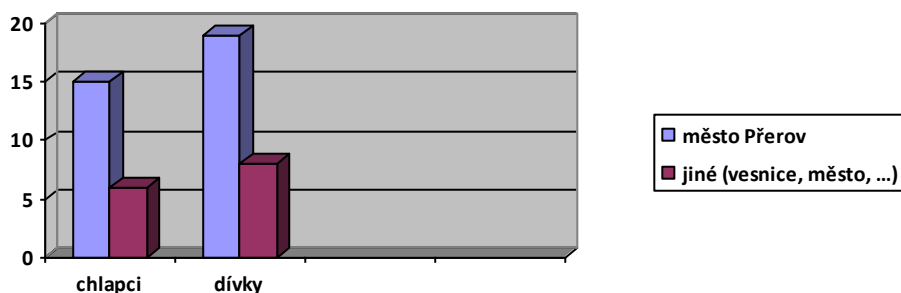
(% bereme z celkového počtu 21 chlapců, a z celkového počtu 27 dívek)

Po zpracování tabulky č. 2 bylo zjištěno, že největší část respondentů jsou dívky (63%) ve věku 16 let.

Tabulka č. 3: se zaměřuje na bydliště respondentů.

bydliště	chlapci	dívky	chlapci (%)	dívky (%)	četnost
město Přerov	15	19	71%	70%	34

jiné (vesnice)	6	8	29%	30%	14
----------------	---	---	-----	-----	----

(% bereme z celkového počtu 21 chlapců, a z celkového počtu 27 dívek)

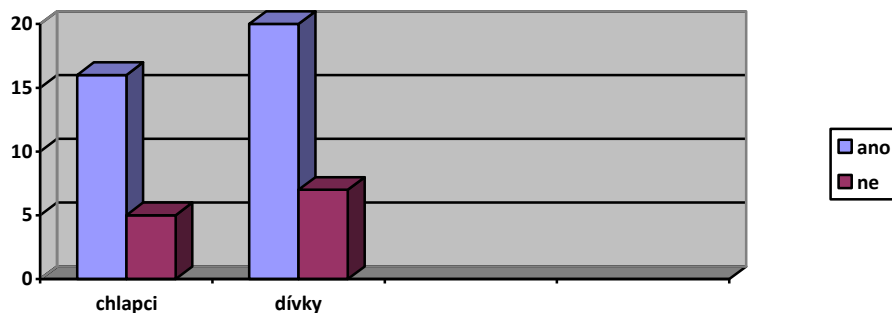
Na základě tabulky č. 3 bylo zjištěno, že nejvíce respondentů bydlí ve městě. Celkem 15 chlapců (71%) z celkového počtu 21 chlapců a 19 dívek (70%) z celkového počtu 27 dívek. Naopak 6 chlapců a 8 dívek uvedlo, že bydlí jinde.

5 Zpracování výsledků

Nyní bude následovat znázornění vypracovaných výsledků výzkumu.

Tabulka č. 4 se zaměřuje na to, zda si respondenti myslí, že je hranice 18 let, kdy je požívání alkoholu povoleno, dostačující.

	chlapci	dívky	chlapci (%)	dívky (%)	četnost
ano	16	20	76%	74%	36
ne	5	7	24%	26%	12

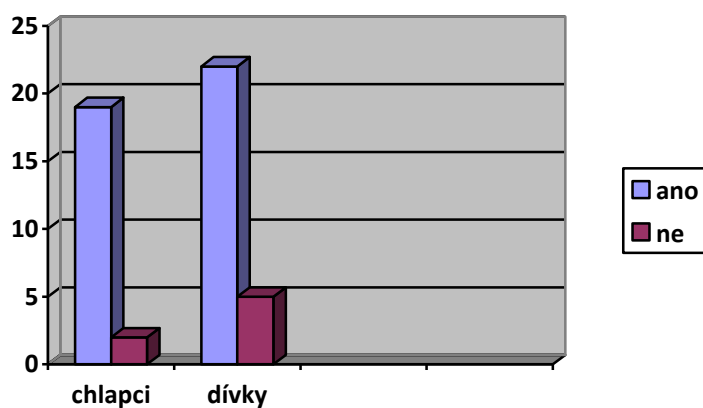

(% bereme z celkového počtu 21 chlapců, a z celkového počtu 27 dívek)

Na základě odpovědí se ukazuje, že většina daných respondentů si myslí, že hranice 18 let pro požívání alkoholu dostačující. Souhlasí celkem 16 chlapců (76%) z celkového počtu 21 chlapců a 20 dívek (74%) z celkového počtu 27 dívek.

Tabulka č. 5 se zaměřuje na to, zda respondenti vyzkoušeli alkohol.

	chlapci	dívky	chlapci (%)	dívky (%)	četnost
ano	19	22	90%	81%	41
ne	2	5	10%	19%	7

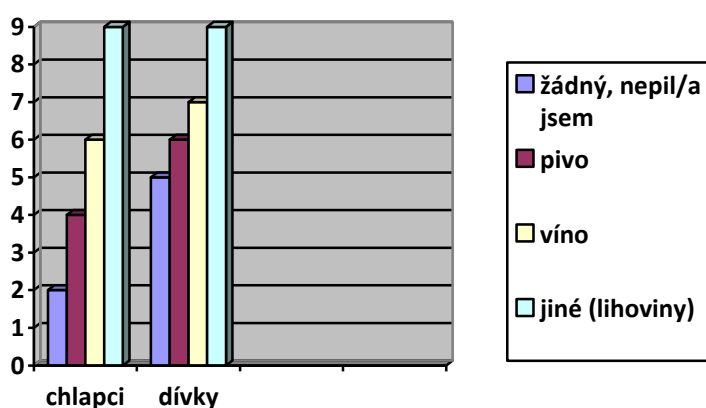

(% bereme z celkového počtu 21 chlapců, a z celkového počtu 27 dívek)

Po zpracování výsledků se ukazuje, že většina z respondentů už alkohol zkusila. Celkem 19 chlapců (90%) z celkového počtu 21 chlapců a 22 dívek (81%) z celkového počtu 27 dívek.

Tabulka č. 6 se zabývá druhem požitého alkoholu.

	chlapci	dívky	chlapci (%)	dívky (%)	četnost
žádný, nepil/ a jsem	2	5	10%	19%	7
pivo	4	6	19%	22%	10
víno	6	7	29%	26%	13
pivo, víno, lihoviny	9	9	42%	33%	18

(% bereme z celkového počtu 21 chlapců, a z celkového počtu 27 dívek)

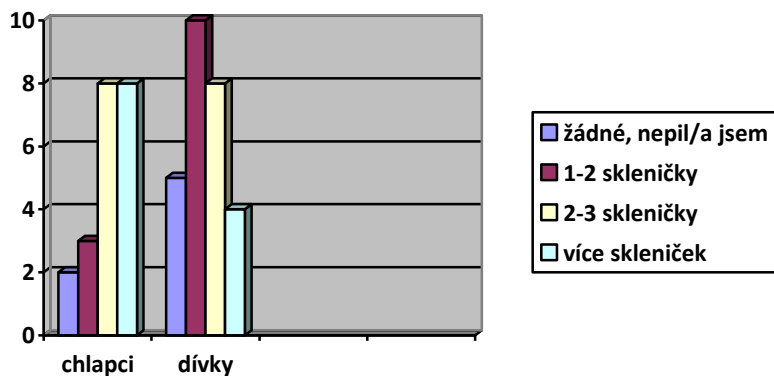
Respondenti uvedli následující odpovědi. Celkem nepili 2 chlapci (10%) a 5 dívek (19%).

Pivo ochutnali 4 chlapci (19%) a 6 dívek (22%). Víno pak 6 chlapců (29%) a 7 dívek (26%).

A odpověď „pivo, víno, lihoviny“ uvedlo 9 chlapců (42%) a 9 dívek (33%).

Tabulka č. 7 se zabývá množstvím požitého alkoholu.

	chlapci	dívky	chlapci (%)	dívky (%)	četnost
žádné, nepil/ a jsem	2	5	10%	19%	7
1 – 2 skleničky	3	10	14%	37%	13
2 – 3 skleničky	8	8	38%	30%	16
více skleniček	8	4	38%	14%	12

(% bereme z celkového počtu 21 chlapců, a z celkového počtu 27 dívek)

Po zpracování tabulky č. 7 můžeme tvrdit, že celkem 2 chlapci (10%) a 5 dívek (19%) nevypili nic.

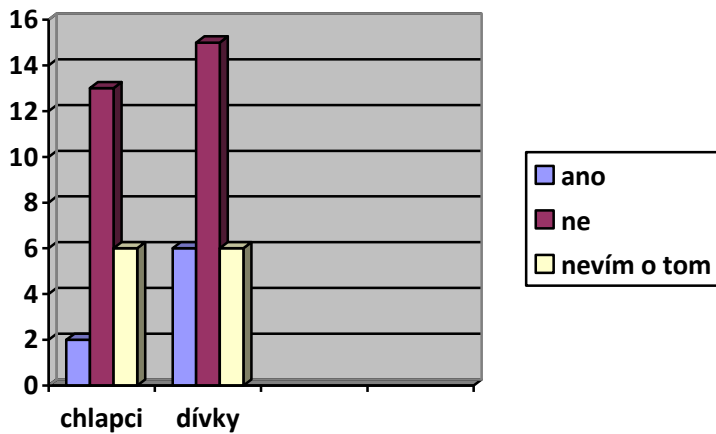
1-2 skleničky uvedli 3 chlapci (14%) a 10 dívek (37%),

2-3 skleničky uvedlo 8 chlapců (38%) a 8 dívek (30%),

více skleniček uvedlo celkem 8 chlapců (38%) a 4 dívky (14%).

Tabulka č. 8 se zaměřuje na to, zda respondentovi někdy, někdo nutil alkohol.

	chlapci	dívky	chlapci (%)	dívky (%)	četnost
ano	2	6	10%	22%	8
ne	13	15	62%	56%	28
nevím o tom	6	6	28%	22%	12

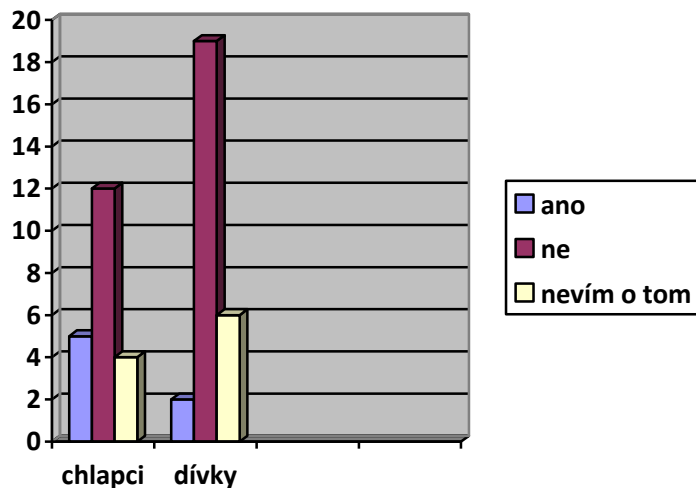

(% bereme z celkového počtu 21 chlapců, a z celkového počtu 27 dívek)

Na základě odpovědí na otázku č. 8 můžeme tvrdit, že alkohol nebyl ve většině případů mladistvým respondentům nucen. Z toho 2 chlapci (10%) a 6 dívek (22%) uvedli, že jim byl alkohol nucen, aby zapadli do party. Jako odpověď „ne“ uvedlo celkem 13 chlapců (62%) a 15 dívek (56%) a odpověď „nevím o tom“ uvedlo 6 chlapců (28%) a 6 dívek (22%).

Tabulka č. 9 se zaměřuje na to, zda se respondent cítil jako outsider v situaci, kdy ostatní požívali alkohol.

	chlapci	dívky	chlapci (%)	dívky (%)	četnost
ano	5	2	24%	7%	7
ne	12	19	57%	70%	31
nevím o tom	4	6	19%	23%	10

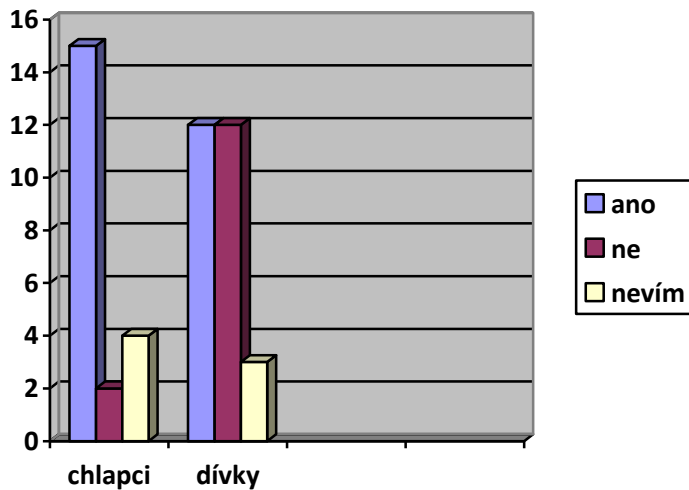

(% bereme z celkového počtu 21 chlapců, a z celkového počtu 27 dívek)

Z uvedených odpovědí vyplývá, že se respondenti většinou necítí jako outsideri. Vyplývá to z výsledků. Kdy odpověď „ano“ uvedlo 5 chlapců (24%) a 2 dívky (7%), odpověď „ne“ celkem 12 chlapců (57%) a 19 dívek (70%) a odpověď „nevím“ celkem 4 chlapci (19%) a 6 dívek (23%).

Tabulka č. 10 se zaměřuje na to, zda respondentovi přátelé požívají alkohol, i přesto, že jim ještě nebylo 18 let.

	chlapci	dívky	chlapci (%)	dívky (%)	četnost
ano	15	12	71%	44%	27
ne	2	12	10%	44%	14
nevím	4	3	19%	12%	7

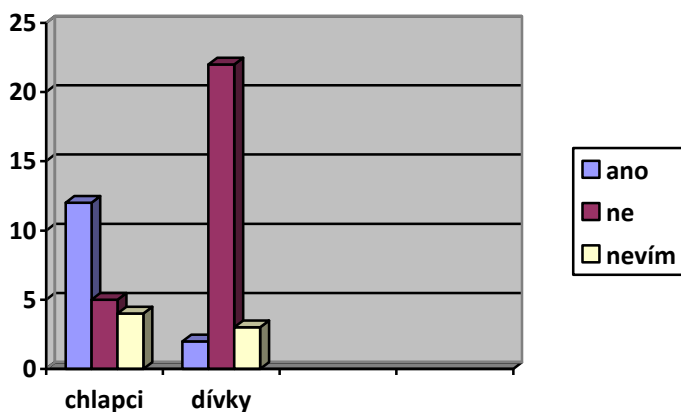

(% bereme z celkového počtu 21 chlapců, a z celkového počtu 27 dívek)

Z uvedených odpovědí vyplývá, že většina přátel dotázaných respondentů pije alkohol. Uvádí to celkem 15 chlapců (71%) a 12 dívek (44%), odpověď „ne“ zvolili 2 chlapci (10%) a 12 dívek (44%). A celkem 4 chlapci (19%) a 3 dívky (12%) zvolili odpověď „nevím“.

Tabulka č. 11 se zabývá respondentem a jeho chlubením se, kolik alkoholu vydrží.

	chlapci	dívky	chlapci (%)	dívky (%)	četnost
ano	12	2	57%	7%	14
ne	5	22	24%	82%	27
nevím	4	3	19%	11%	7

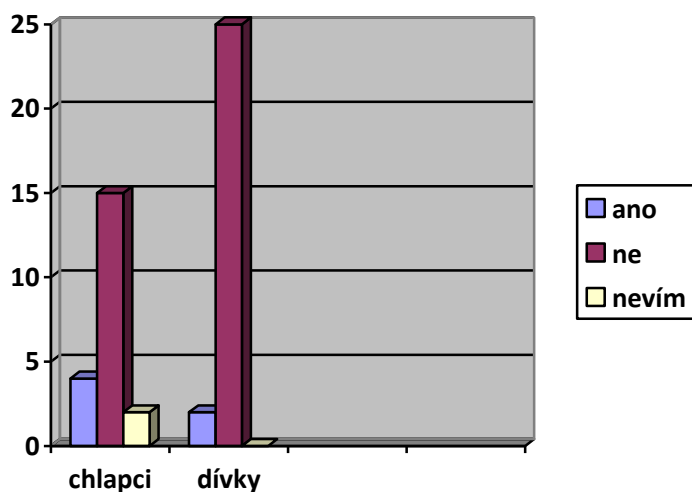

(% bereme z celkového počtu 21 chlapců, a z celkového počtu 27 dívek)

Z uvedených odpovědí vyplývá, že se více chlubit chlapci – celkem 12 odpovědí „ano“. To je celkem 57% z celkového počtu chlapců.

Tabulka č. 12 se zaměřuje na to, zda měl respondent potřebu pít alkohol kvůli nějakým problémům.

	chlapci	dívky	chlapci (%)	dívky (%)	četnost
ano	4	2	19%	7%	6
ne	15	25	71%	92%	40
nevím	2	0	10%	-	2

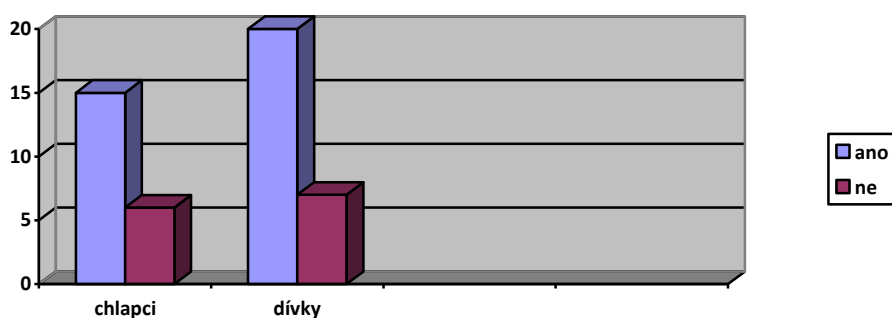

(% bereme z celkového počtu 21 chlapců, a z celkového počtu 27 dívek)

Na základě odpovědí se ukazuje, že respondenti kvůli nějakým problémům potřebu pít nemají. Pouze 4 chlapci (19%) a 2 dívky (7%) uvedli, že požívají alkohol kvůli nějakým problémům.

Tabulka č. 13 se zabývá tím, zda respondent chodí často večer ven, za účelem pobavení se a popítí s přáteli, i přesto, že je další den škola.

	chlapci	dívky	chlapci (%)	dívky (%)	četnost
ano	15	20	71%	74%	35
ne	6	7	29%	26%	13

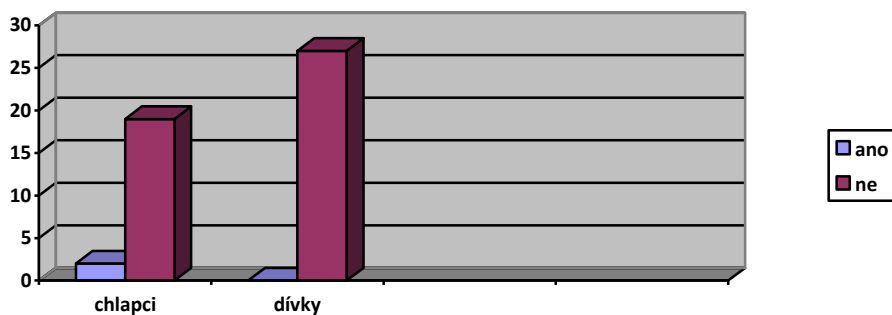

(% bereme z celkového počtu 21 chlapců, a z celkového počtu 27 dívek)

Zjistili jsme, že respondenti chodí ven. V poměru chlapci a dívky je to skoro vyrovnané. Celkem 15 chlapců (71%) a celkem 20 dívek (74%) chodí ven.

Tabulka č. 14 se zabývá tím, zda se respondent setkal, ve svém okolí s alkoholismem.

	chlapci	dívky	chlapci (%)	dívky (%)	četnost
ano	2	0	10%	-	2
ne	19	27	90%	100%	46

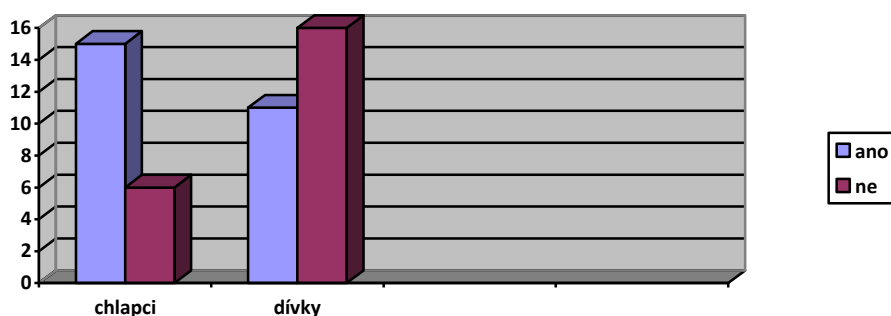

(% bereme z celkového počtu 21 chlapců, a z celkového počtu 27 dívek)

Z uvedených odpovědí můžeme tvrdit, že většina respondentů se s alkoholismem neseťkala ve svém okolí. Jen 2 chlapci (10%) uvedli, že ano.

Tabulka č. 15 se zaměřuje na to, zda respondentovi nabídli rodiče skleničku alkoholu.

	chlapani	dívky	chlapani (%)	dívky (%)	četnost
ano	15	11	71%	41%	26
ne	6	16	29%	59%	22

(% bereme z celkového počtu 21 chlapců, a z celkového počtu 27 dívek)

Uvedené odpovědi ukázali, že rodiče nalévají respondentům alkohol. Odpověď „ano“ uvedlo celkem 15 chlapců (71%) a 11 dívek (41%).

Na základě našeho průzkumu se prokázalo, že celkem 41 respondentů už alkohol vyzkoušelo. Celkem 16 chlapců z celkového počtu 21 chlapců a 22 dívek z celkového počtu 27 dívek.

Respondenti nejvíce požívají pivo, víno i lihoviny současně, celkem tuto odpověď uvedlo 9 chlapců z celkového počtu 21 chlapců a 9 dívek z celkového počtu 27 dívek. Celkem 2 chlapci a 5 dívek uvedli, že alkohol ještě nezkusili.

Dále se prokázalo, že respondenti zkusili pivo, víno a lihoviny dohromady, celkem tuto odpověď uvedlo 9 chlapců a 9 dívek z celkového počtu 41 respondentů. 2 chlapci a 5 dívek uvedlo, že alkohol ještě nezkusili.

Za velmi uspokojivou odpověď můžeme považovat data z položky č. 12, která uvádí, že respondenti z většiny nemají potřebu pít alkohol kvůli určitým problémům. Jen 2 chlapci z celkového počtu 21 chlapců, uvedli, že potřebu pít mají.

Data z položky č. 15 ukazují, že rodiče svým dětem alkohol nabízejí ve značné míře. Zjistili jsme, že celkem 15 chlapců (71%) z celkového počtu 21 chlapců a 11 dívek (41%) z celkového počtu 27 dívek nabídnou rodiče při nějaké příležitosti (oslava) alkohol.

6 Diskuse

Po položení výzkumné otázky č. 1, která zní: „Můžeme tvrdit, že všichni respondenti vyzkoušeli alkohol?“, jsme po zpracování dotazníku a grafu dospěli k závěru, že většina respondentů už alkohol vyzkoušela. Celkem 19 chlapců z celkového počtu 21 chlapců, a 22 dívek, z celkového počtu 27 dívek. Proč tomu tak je? V současné době je velkým trendem začínat s pitím alkoholu ve velmi mladém věku. Není výjimkou, když vidíme opilé 12 – ti leté děti. Za velký problém považujeme to, že je alkohol velmi dostupnou drogou, kterou si mohou obstarat i 15 – 16 ti letí adolescenti, kteří požádají o koupi staršího kamaráda, nebo jim alkohol prodávající prodá, aniž by chtěl vidět občanský průkaz. Prodávajícímu jde o to, aby prodal. Následky pití alkoholu u mládeže jdou stranou. Hlavní je zisk.

Po zpracování výzkumné otázky č. 2, která zní: „Je pravděpodobné, že většina respondentů je do alkoholu nucena?“, můžeme tvrdit, že pouze 2 chlapci z celkového počtu 21 chlapců a 6 dívek z celkového počtu 27 dívek bylo nuceno k alkoholu. Proč jsou dívky více nuceny k alkoholu? Myslíme si, že se dívky nedokážou tolik odvázat jako chlapci, kteří se naopak rádi předvádějí, a z toho důvodu nejsou k alkoholu tolik nuceni jako dívky. Proto někdy vzniká situace, že aby dívka zapadla do nějaké party, je nucena k požívání alkoholu například ve formě nějakého alkoholového rituálu.

Výzkumná otázka č. 3 „Můžeme tvrdit, že se respondenti cítili jako outsider v situaci, kdy skupina přátel pila a oni ne?“, po zpracování dotazníkových výsledků můžeme tvrdit, že nejčastější odpověď respondentů zněla „ne“. Odpověď „ano“ uvedlo celkem 5 chlapců z celkového počtu 21 chlapců a 2 dívky, z celkového počtu 27 dívek. Jak ukazují výsledky, tak větší počet chlapců se cítilo jako outsider. Proč tomu tak je? Jedním z hlavních důvodů, proč se respondenti cítili, jako outsider může být ten, že ze zdravotních důvodů nemohou požívat alkohol, i když by ve svém věku neměli, ale chtějí. Například v situaci, kdy ostatní v partě požívají alkohol, a dotyčný nemůže z důvodu užívání medikamentů.

Po zpracování výsledků na otázku č. 4, která zní „Můžeme předpokládat, že respondenti měli potřebu pít kvůli nějakým problémům?“, můžeme tvrdit, že dotazovaná skupina nejčastěji zvolila odpověď „ne“. Pouze 4 chlapci z celkového počtu 21 chlapců a 2 dívky z celkového počtu 27 dívek uvedli, že měli potřebu pít alkohol kvůli nějakým problémům. Odpověď „ano“ nás u 6 respondentů překvapila. Považujeme za velký problém zjištění, že 15 – 16 letí adolescenti, žáci středních škol požívají alkohol kvůli nějakým problémům. Proč tomu tak je? Velkou roli hraje dostupnost alkoholu a špatná komunikace nejen v rodině ohledně řešení problému, který nastal. Tuto komunikaci považujeme za velmi zásadní, protože při řešení problému, který nastane, by se měl adolescent svěřit blízké osobě (rodič, sourozenec, přátelé, ...), a ne se uzavírat do sebe, a řešit to po svém, alkoholem. Adolescenti si myslí, že se díky alkoholu může nějaký problém vyřešit, a to tak, že se zapomene nebo zmizí. To ovšem není pravda, alkohol v sobě skrývá velká rizika, mezi která patří závislost, a hlavně různé zdravotní komplikace, které mohou vést až k otravě alkoholem.

Můžeme tvrdit, že výsledky na otázku č. 5, která zní „Můžeme předpokládat, že rodiče nabízí svým dětem alkohol?“, jsou negativní. Celkem 26 respondentů z celkového počtu 48 respondentů uvedlo, že jim rodiče nabídnou alkohol při určité příležitosti. Rodiče by svým dětem ve věku, kdy se jejich tělo naplno vyvíjí, neměli alkohol nalévat ani v malé míře, protože mohou tímto činem podpořit možnou budoucí chuť k požívání alkoholu. Ale realita je bohužel ve většině případů jiná. Naopak by rodiče měli svým dospívajícím dětem vysvětlit možná rizika spojená s požíváním alkoholu.

Pro srovnání a příklad výzkumu, který se zabývá alkoholem a mládeží ve věku 15 – 16 let, můžeme použít výzkum ESPAD.

Hlavním cílem projektu ESPAD je shromažďovat srovnatelné údaje o užívání návykových látek (i alkoholu) mezi 15-16 letými studenty, v co největším počtu evropských zemí. Nejdůležitějším cílem v dlouhodobém horizontu je sledovat trendy v návykových látkách a porovnávat je mezi zeměmi a mezi skupinami zemí.

Účast studentů je dobrovolná, zcela anonymní a žádné výsledky nejsou prezentovány před jednotlivci ani v jednotlivých třídách (11).

K dispozici je výzkum z roku 2007, který mluví o velmi negativních výsledcích ve všech zemích, které se výzkumu zúčastnily. Každý rok se počet zúčastněných zemí zvyšuje, například v prvním ročníku výzkumu v roce 1995 se zúčastnilo 26 zemí, a v roce 2011 už 39 zemí. Když srovnáme naše odpovědi z dotazníku na otázku, zda adolescenti vyzkoušeli

alkohol, s výsledky, které vyšly v projektu ESPAD, zjistíme, že vyšly stejně. Většina 15 – 16 leté mládeže alkohol vyzkoušela.

Poslední výzkum proběhl v roce 2011, a výsledky budou zveřejněny v květnu 2012 na internetových stránkách projektu ESPAD. Předběžné výsledky nemluví o žádném zlepšení ve vztahu alkoholu a mládeže. Adolescent, který ještě nevyzkoušel do 15 let alkohol je považován vrstevníky za outsidera.

ZÁVĚR

Cílem této práce bylo zjištění, jaký vztah mají adolescenti k alkoholu, a hlavně, do jaké míry je alkohol ovlivňuje v jejich psychickém rozvoji, a zda mají na adolescenty v jejich rozhodování velký vliv přátelé, popř. parta. Cílovou skupinou byla 15 a 16 – ti letá mládež. Zaměřili jsme se na užívání alkoholu adolescentů na určitých středních školách v Přerově. Zjišťovali jsme zvláště výsledky respondentů, které jsme pak rozdělili na skupinu chlapců a dívek zvláště.

Po prostudování odborné literatury, internetových zdrojů a z výsledků dotazníkového průzkumu jsme zjistili poměrně nelichotivé výsledky. Zjistili jsme, že alkohol je neustále velkým problémem.

Užívání alkoholu v současné době má závažnou podobu jak společenskou, tak sociální. Závažnost spočívá v tom, že možnost sehnání alkoholu nezletilými není žádný problém. I když je legislativně ošetřeno, že alkohol se prodává až od 18 roku. Stále větší počet mladistvých a adolescentů si běžně kupuje alkohol v obchodě, na diskotékách nebo v hospodě. Velký vliv na to má i fakt, že v době ustupující ekonomické krize chce každý živnostník nebo každý obchodní řetězec prodat, a to i za cenu, že prodá alkohol mladistvému, kterému nebylo ještě 18 let. Hlavní je výdělek. I naše výsledky ukázali, že většina respondentů už alkohol vyzkoušela. A na otázku, zda vyzkoušeli alkohol i jejich vrstevníci jsme zjistili, že většina odpověděla ano.

Na mladistvé velmi působí i vrstevnická skupina, mladý člověk rád splyne se skupinou, do které patří nebo by rád patřil. Dokládá to i náš výzkum.

Naše výsledky ukázaly, že většina respondentů si myslí, že hranice 18 let pro legální požívání alkoholu je dostačující, ale přesto většina uvedla, že alkohol už vyzkoušela.

V neposlední řadě působí i komerční vliv. Velký vliv má reklama. V televizi neustále běží reklamy na alkoholické nápoje.

Dle našeho názoru je nezbytné vytvořit systematická, preventivní a kontrolní opatření proti užívání návykové látky - alkoholu. Mládež a adolescenty je třeba aktivně a zajímavou formou seznamovat se zdravotními a sociálními důsledky plynoucími z užívání alkoholu. Preventivní úlohu by měli sehrávat hlavně rodiče, učitelé, trenéři a další dospělé osoby, se kterými přijde mládež a adolescenti do styku například v rámci trenérské činnosti.

Seznam použité literatury

JENČ, F. *Alkohol jako lék*. Praha : Volvox Globator, 1998. ISBN 80-7207-151-3.

MATOUŠEK, O. *Dospívání chlapců v Čechách a na Moravě*. Praha : Portál, spol. s. r. o., 1997. ISBN 80-7178-121-5.

BUDINSKÝ, V. *Ať žije alkohol*. Vimperk : Milan Zevl – LUCIE Vimperk, 2007. ISBN 80-903639-8-9.

NEŠPOR, K.; CSÉMY, L. *Alkohol, drogy a vaše děti: Jak problémům předcházet, jak je včas rozpoznat, jak je zvládat*. Praha : Sportpropag, a. s., 1993. ISBN neuv.

MELGOSA, J. *Žít naplno*. Praha : Advent-Orion s. r. o., 1999. ISBN 80-7172-300-2.

NEŠPOR, K. *Vaše děti a návykové látky*. 1. vyd. Praha : Portál, 2001. ISBN 80-7178-515-6.

HAJNÝ, M., KLOUČEK, E. a STUHLÍK, R. *Akta –Y- Drogový problém versus rodina*. Praha : Votobia, 1999. ISBN 80-7220-022-4.

GOODYER, P. *Drogy a teenageři*. Praha : Nakladatelství Slovanský dům, 2001. ISBN 80-86421-44-9.

LANGMEIER, J., LANGMEIER, M. a KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie s úvodem do vývojové neurofyzologie*. 1. vyd. Praha : Nakladatelství H &H, 1998. ISBN 80-86022-37-4.

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie. Dětství, dospělost, stáří*. 1. vyd. Praha : Portál, 2000. ISBN 80-7178-308-0.

NEŠPOR, K. *Prevence problémů působených alkoholem a drogami u mládeže*. Praha : Sportpropag, 1992. ISBN neuv.

PALČOVÁ, A. *Terminologický slovník z oblasti alkoholu a drog*. 1. vyd. Praha : Psychiatrické centrum, 2000. ISBN neuv.

(1) Přístup z: <http://www.drogovaporadna.cz/alkohol.html> [cit. 15. 2. 2012].

(2) Přístup z: <http://www.alkoholik.cz/zavislost> [cit. 15. 2. 2012].

(3) Přístup z: <http://www.substitucni-lecba.cz/alkohol> [cit. 25. 2. 2012].

(4) Přístup z:

http://www.alkoholik.cz/zavislost/nejcastejsi_otazky_o_alkoholu/je_alkoholismus_nemoc_po_vazuje_se_zavislost_na_alkoholu_za_chorobu_proc.html [cit. 15. 2. 2012].

(5) Přístup z:

http://www.alkoholik.cz/zavislost/psychika_a_telo/priznaky_a_projevy_alkoholismu_stadia_a_lkoholizmu.html

[cit. 10. 2. 2012].

(6) Přístup z:

http://www.alkoholik.cz/zavislost/dedicnost/dedicnost_genetika_a_predispozice_k_alkoholismu.html [cit. 15. 2. 2012].

(7) Přístup z: <http://www.substitucni-lecba.cz/zavislost-na-drogach-v-rodine> [cit. 29. 1. 2012].

(8) Přístup z:

http://www.alkoholik.cz/zavislost/deti_a_alkohol/dite_pijici_alkohol_jak_by_se_mel_rodic_z_achovat_a_vychovne_zasahnout.html [cit. 20. 2. 2012].

(9) Přístup z: <http://www.pobavmeseoalkoholu.cz/Soubor-faktu/Reakce-organizmu> [cit. 13. 3. 2012].

(10) Přístup z: <http://www.pobavmeseoalkoholu.cz/Soubor-faktu/Boj-s-myty> [cit. 13. 2. 2012].

(11) Přístup z:

<http://translate.google.cz/translate?hl=cs&sl=en&u=http://www.espad.org/&ei=jn1oT7PsI4GVOoXgtLUK&sa=X&oi=translate&ct=result&resnum=1&ved=0CC8Q7gEwAA&prev=/search%3Fq%3Dspad%26hl%3Dcs%26biw%3D1348%26bih%3D606%26prmd%3Dimvns> [cit. 20. 3. 2012].

(12) Přístup z:

http://www.alkoholik.cz/zavislost/psychika_a_telo/priznaky_zavislosti_na_alkoholu_podle_m_udr_karla_nespora.html [cit. 20. 2. 2012].

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Dotazník pro mládež

Příloha č. 2 – Tabulky

Příloha č. 1

Dotazník

Milí žáci,

ráda bych Vás požádala o spolupráci s tímto dotazníkem na téma Alkohol a mládež, který je součástí mé bakalářské práce. Výzkumným cílem je zjistit, jak je na tom mládež druhých ročníků střední školy v porovnání s gymnáziem s užíváním alkoholu v okrese Přerov.

Dotazování je anonymní.

Zakroužkuj vždy jednu odpověď.

1. Pohlaví:

- a) chlapec
- b) dívka

2. Věk:

- a) 15 let
- b) 16 let

3. Tvé bydliště:

- a) město Přerov
- b) jiné (vesnice, jiné město, ...)

4. Myslíš si, že hranice osmnácti let, kdy je pití alkoholu zákonem povoleno, je dostačující?

- a) ano
- b) ne

5. Vyzkoušel / vyzkoušela jsi někdy alkohol?

- a) ano
- b) ne

6. Jaký druh alkoholu to byl?

- a) žádný, nepil/a jsem
- b) pivo
- c) pivo i víno
- d) pivo, víno, lihoviny

7. Jaké množství to bylo?

- a) žádné, nepil/a jsem
- b) 1 - 2 skleničky
- c) 2 - 3 skleničky
- d) více skleniček

8. Nutil ti někdy někdo alkohol?(např., abys zapadl do party)?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím o tom

9. Cítil / cítila ses někdy jako outsider v situaci, kdy ostatní pili a ty ne?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím o tom

10. Pije některý z tvých přátel pravidelně alkohol, a není mu ještě 18 let?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

11. Vznikla někdy už taková situace, že ses chlubil / chlubila, kolik alkoholu vydržíš?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

12. Měl/měla jsi někdy potřebu pít alkohol kvůli nějakým problémům?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

13. Chodíš často večer ven za účelem pobavení se a popř. popítí s přáteli, i přesto, že je další den škola?

- a) ano
- b) ne

14. Setkal ses už někdy ve svém okolí s alkoholismem?

- a) ano
- b) ne

15. Nabídnou ti rodiče třeba při nějaké příležitosti (oslava) alkohol ať si dáš spolu s nimi?

- a) ano
- b) ne

Děkuji za čas strávený nad tímto dotazníkem.

Seznam tabulek

Tabulka č. 1 – Pohlaví (položka č. 1)

chlapec	21
dívka	27

Tabulka č. 2 – Věk (položka č. 2)

	chlapci	dívky
15 let	12	10
16 let	9	17

Tabulka č. 3 – Bydliště (položka č. 3)

	chlapci	dívky
město Přerov	15	19
jiné (vesnice, jiné město, ...)	6	8

Tabulka č. 4 – Je vhodná hranice 18 let, kdy je pití alkoholu legální (položka č. 4)

	chlapci	dívky
ano	16	20
ne	5	7

Tabulka č. 5 – Vyzkoušel/a jsi někdy alkohol (položka č. 5)

	chlapci	dívky
ano	19	22
ne	2	5

Tabulka č. 6 – Druh alkoholu (položka č. 6)

	chlapci	dívky
žádný, nepil/a jsem	2	5
pivo	4	6
pivo i víno	6	7
pivo, víno, lihoviny	9	9

Tabulka č. 7 – Množství alkoholu (položka č. 7)

	chlapci	dívky
žádné, nepil/a jsem	2	5
1-2 skleničky	3	10
2-3 skleničky	8	8
Více skleniček	8	4

Tabulka č. 8 – Donucování k alkoholu (položka č. 8)

	chlapci	dívky
ano	2	6
ne	13	15
nevím o tom	6	6

Tabulka č. 9 – Cítil/a jsi se někdy jako outsider (položka č. 9)

	chlapci	dívky
ano	5	2
ne	12	19
nevím o tom	4	6

Tabulka č. 10 – Přátelé – konzumace alkoholu před 18 rokem (položka č. 10)

	chlapci	dívky
ano	15	12
ne	2	12
nevím	4	3

Tabulka č. 11 – Předvádění se v pití v porovnání s ostatními (položka č. 11)

	chlapci	dívky
ano	12	2
ne	5	22
nevím	4	3

Tabulka č. 12 – Pití alkoholu kvůli nějakým problémům (položka č. 12)

	chlapci	dívky
ano	4	2
ne	15	25
nevím	2	0

Tabulka č. 13 – Chození večer ven, i přesto, že je další den škola (položka č. 13)

	chlapci	dívky
ano	15	20
ne	6	7

Tabulka č. 14 – Setkání se s alkoholismem v okolí (položka č. 14)

	chlapci	dívky
ano	2	0
ne	19	27

Tabulka č. 15 – Nalévání alkoholu prostřednictvím rodičů (položka č. 15)

	chlapci	dívky
ano	15	11
ne	6	16

